

*Мр Татјана Јевремовић-Пејровић,
истраживач-сарадник, Института
за међународну политику и привреду, Београд*

Новине у компанијском законодавству Европске уније

Резиме

Овај рад говори о новинама у компанијском праву Европске уније. Ради се о уношењу измена у постојећу регулативу, пре свега Прву и Другу директиву компанијског права. Осим тога, важња је посвећена и недавно усвојеној Директиви о понуди за преузимање, чији су ранији предлози доживели попуни неуспех. Највећу новину у области компанијског права представља усвајање Уредбе о Европској компанији, које не само да омогућава креирање посебне форме европског друштва, о којој се говорило скоро од самог стварања Заједнице, већ даје основ и за регулисање других спорних питања, као што су прекограничне фузије и промена регистрованог седишта друштва из једне земље у другу.

Кључне речи: *компанијско право ЕУ, Европска компанија, Директива о понуди за преузимање, Предлог Директиве о прекограничним фузијама, прекогранична промена регистрованог седишта друштва.*

Увод

Компанијско право Европске уније представља област која је развијана непрекидно од оснивања ове заједнице. Разлог тог непрекидног развијања лежи у значају статусног компанијског права у оквиру унутрашњег тржишта. О значају компанијског права у целом систему Европске уније сведочи пре свега уношење

одредби о друштвима у сам Уговор о оснивању ЕЗ, али нарочито напори у доношењу комунитарних аката у најважнијим питањима статусног компанијског права. Доношење аката у овој области мењало је динамику и од периода потпуне стагнације и застоја доживљавало периоде изузетног развоја и проналажења нових решења. Један од таквих периода узлета и експанзије усвојених докумената управо се дешава сада, те стога том питању посвећујемо пажњу.

Компанијско право Европске уније

Римски уговор у својим одредбама предвиђа као један од основних комунитарних принципа забрану ограничења права настањивања држављанима једне земље-чланице на територији друге, односно различито поступање на основу државне припадности, и тиме разрађује општу одредбу забране дискриминације из члана 12. на случај настањивања.¹⁾ Право настањивања је признато физичким лицима – држављанима држава чланица, као и правним лицима која су изједначена са физичким лицима у уживању овог права. Правним лицима се у том смислу сматрају "трговачка друштва и предузећа која су основана у складу са прописима једне државе чланице и која имају своје регистровано седиште, своју главну управу (стварно седиште) или главно место пословања унутар Заједнице. Под трговачким друштвима се подразумевају трговачка друштва или друштва грађанског и трговачког права, укључујући и задружна друштва и друга правна лица јавног или приватног права, осим оних која не послују ради стицања добити."²⁾ Ова одредба представља основ компанијског права у смислу дефинисања друштава која уживају права гарантована комунитарним правним системом.

Осим дефинисања права на настањивање, Уговор о оснивању ЕЗ је предвидео и његово даље остваривање кроз доношење директива, чији је циљ, између осталог, и координација компанијских права држава-чланица ЕУ ради заштите интереса чланова друштва и других лица.³⁾ У неким случајевима је доношење директива имало и циљ увођења неких општих установа у права свих земаља-чланица, као што је то случај са националним фузијама регулисаним Трећом директивом компанијског права.

Уговор о оснивању ЕЗ је такође предвидео и могућност креирања нових форми друштва, односно групација, као и закључивање конвенција у материји међусобног признања друштава, прекограничне промене седишта и прекограничних фузија.⁴⁾ У погледу нових форми друштава, у оквиру ЕУ је још 1985. године створена Европска економска интересна групација, а недавно су усвојени изузетно значајни документи који омогућавају стварање Европске компаније.

1. Члан 43 Уговора о оснивању ЕЗ.

2. Члан 48, став 1 и 2 Уговора о оснивању ЕЗ.

3. Члан 44, став 2, тачка г Уговора о оснивању ЕЗ.

4. Чланови 95 и 308, као и члан 293 Уговора о оснивању ЕЗ.

У погледу закључених конвенција унутар ЕЗ није се далеко одмакло. Најдаље се отишло у погледу усвајања Бриселске конвенције о међусобном признању друштава још 1968. године, иако она никада није ступила на снагу. Конвенција о прекограничним фузијама је састављена, али никада није била усвојена, док Конвенција о прекограничној промени седишта никада није ни била сачињена. Ова питања се данас углавном разматрају и везују за доношење другачијих правних аката, пре свега директива, и о њима ће доцније бити више речи.

Преглед важећих прописа компанијског права Европске уније

До сада је хармонизација европског компанијског права извршена у великом броју питања. Директиве компанијског права које су ступиле на снагу су: Прва директива о публицићету, ваљаности преузетих обавеза и неважности друштава капитала, Друга директива о оснивању акционарских друштава, одржавању и модификацији капитала, Трећа директива о националним фузијама акционарских друштава, Шеста директива о националним поделама акционарских друштава, Једанаеста директива о филијалама друштава; Дванаеста директива о једночланим друштвима са ограниченом одговорношћу. Док се одређени број ових директива односи непосредно и искључиво на усклађивање националних права земаља-чланица (Прва, Друга, Трећа, Шеста и Дванаеста директива), докле друге регулишу прекограничне аспекте, покушавајући пре свега да омогуће одређене операције, а затим их и уједначе и хармонизују у националним правима (Једанаеста и Директива о понуди за преузимање). Поред ових аката унутар Европске уније усвојене су и Уредбе којима се стварају одређене форме друштава, пре свих Европска групација економског интереса, али после много година и великих препрека; и Европска компанија, а затим и Европска задруга. О већ познатим директивама и уредбама нема потребе детаљно говорити, већ ће пажња бити усмерена на новоусвојене прописе, као и важеће прописе који су у новије време мењани или је предложена њихова измена.

Прва директива компанијског права о јавности, ваљаности преузетих обавеза и ништавости друштава капитала⁵⁾ регулише питања везана за јавност, представљање органа, односно ваљаност тако преузетих обавеза, као и ништавост друштава капитала. Иако се ради о првој директиви која је усвојена прва у области компанијског права још далеке 1968. године, нарочиту пажњу треба обратити на њене измене које су извршене 2003. године. Ове измене се односе на могућност лакшег

5. First Council Directive 68/151/EEC of 9 March 1968 on co-ordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 58 of the Treaty, with a view to making such safeguards equivalent throughout the Community, OJ L 65, 14.03.1968., Amended by Council Decision 73/101/EEC of 1 January 1973, OJ L 2, 01.01.1973. Најновије измене: Directive 2003/58/EC of the European Parliament and of the Council of 15 July 2003 amending Council Directive 68/151/EEC, as regards disclosure requirements in respect of certain types of companies, OJ L 221, 04.09.2003.

и бржег добијања података уз поједностављење формалности објављивања које се захтевају од друштава, а притом не мењају основне одредбе које се односе на обавезне податке и документе који се објављују, као ни санкције у случају њиховог не-објављивања. Наиме, према новим изменама земље-чланице ће имати обавезу вођења података и докумената друштва у електронској форми од 1. јануара 2007. године. Тада ће друштва бити у могућности да достављају документе и податке било на папиру или путем електронских средстава према сопственом избору, а заинтересована лица ће имати јавни приступ документима, односно подацима такође путем ових средстава према слободном избору. Земље-чланице ће имати могућност да уведу обавезу за нека друштва или неке податке обавезу достављања у електронској форми. Земље-чланице су имале обавезу да податке и документе из регистра објаве у одговарајућем гласилу, а најновијим изменама је омогућено да земље-чланице ова гласила воде у електронској форми и да замене објављивање средством које ће имати једнак ефекат као и објављивање у гласилу. Такође је омогућено је да друштва осим подношења података и докумената на свом језику доставе ове акте и на неком другом званичном језику Уније, у циљу лакше прекограничне активности, а земље-чланице то могу дозволити и за други језик који није званични језик Уније.

Друга директива компанијског права о оснивању акционарских друштава, одржавању и изменама капитала⁶⁾ регулише националне одредбе које се односе на оснивање акционарских друштава, минимум капитала, поделу акционарима, као и повећања, односно смањења капитала. Интересантно за новине у области компанијског права представља предлог промене Друге директиве, из ове године.⁷⁾ Овај предлог уноси измене везане за формирање, одржавање и промене капитала. Наиме, један од основних циљева Предлога је да олакша акционарским друштвима да предузимају одређене мере у вези са величином, структуром и власништвом капитала. Предлог омогућава смањење одређених формалности везаних за финансијске извештаје под одређеним условима, као и олакшавање одређених промена у власништву над акцијама. Такође је предвиђена хармонизација правне процедуре за повериоце у случају смањења капитала.

6. Second Council Directive 77/91/EEC of 13 December 1976 on coordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 58 of the Treaty, in respect of the formation of public limited liability companies and the maintenance and alteration of their capital, with a view to making such safeguards equivalent, OJ L 26, 30.01.1977., Amended by Council Regulation (EEC) No 3308/80 of 16 December 1980, OJ L 345, 20.12.1980; Council Directive 92/101/EEC of 23 November 1992, OJ L 347, 28.11.1992.

7. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Council Directive 77/91/EEC as regards the formation of public limited liability companies and the maintenance and alteration of their capital [COM(2004) 730 – OJ C 24 of 29.01.2005].

Трећа директива компанијског права о фузијама акционарских друштава⁸⁾ регулише фузије акционарских друштава унутар једне државе и на овом плану нема никаквих новости. Исто се односи и на **Шесту директиву компанијског права о поделама акционарских друштава**.⁹⁾ **Једанаеста директива компанијског права о обавези објављивања података о филијали у једној земљи-чланици ЕУ за друштва капитала која су регулисана правом друге државе**,¹⁰⁾ као и **Дванаеста директива компанијског права о једночланим друштвима са ограниченом одговорношћу**¹¹⁾ већ дуго времена регулишу одређена питања без већих проблема.

Значајну новину у компанијском праву представља недавно усвојена **Директива о понуди за преузимање**.¹²⁾ Ова Директива предвиђа општа правила везана за понуду о преузимању, постављајући уједначена правила у свим земљама-чланицама, али и уводећи правила која одређују меродавно право којим се решавају поједина питања. Циљ ове Директиве је у стварању јасне и транспарентне ситуације у оквиру Заједнице у погледу правних питања у вези са преузимањем, као и онемогућавање различитих реструктуисања унутар Заједнице заснованих на арбитражним разликама у култури управљања и менаџмента. У погледу дефинисања саме понуде о преузимању »takeover bid« Директива одређује да се ради о јавној понуди власницима хартија од вредности друштва ради стицања свих или једног дела ових хартија, било обавезно или добровољно, са циљем или резултатом стицања контроле над друштвом коме се чини понуда у складу са националним правом. Основни услов да се примене правила ове Директиве односи се на чињеницу да се макар неке од хартија од вредности, друштва коме се чини понуда налазе на тржишту једне или више држава-чланица. Хартијама од вредности се сматрају оне преносиве хартије које носе право гласа у друштву. Директива одређује општа правила преузимања контроле постављајући пре свега правило у циљу заштите ималаца хартија од вредности којим се обавезује понуђач да сви имаоци хартија од вредности исте класе морају имати исти третман, а када лице стекне контролу у друштву остали имаоци хартија од вредности морају бити заштићени. Опште је правило и да имаоци хартија од вредности морају имати довољно времена и информација да би донели одлуку о понуди. Такође управни органи друштва коме је учињена понуда морају деловати у интересу целог друштва и не смеју имаоцима хартија од вредности ускратити да одлуче о суштини понуде за преузимање. Ради заштите

8. Third Council Directive 78/855/EEC of 9 October 1978 based on Article 54 (3) (g) of the Treaty concerning mergers of public limited liability companies, OJ L 295, 20.10.1978.
9. Sixth Council Directive 82/891/EEC of 17 December 1982 based on Article 54 (3) (g) of the Treaty, concerning the division of public limited liability companies, OJ L 378, 31.12.1982.
10. Eleventh Council Directive 89/666/EEC of 21 December 1989 concerning disclosure requirements in respect of branches opened in a Member State by certain types of company governed by the law of another State, OJ L 395, 30.12.1989.
11. Twelfth Council Company Law Directive 89/667/EEC of 21 December 1989 on single-member private limited-liability companies, OJ L 395, 30.12.1989.
12. European Parliament and Council Directive 2004/25/EC of 21 April 2004 on takeover bids, OJ L 142 of 30.04.2004.

друштва коме се чини понуда о преузимању, као и нарочито ради заштите његових ималаца хартија од вредности предвиђено је да понудилац може објавити понуду само уколико је обезбедио у потпуности испуњење своје новчане обавезе. Директива је између осталог предвидела правила о надзорном органу и меродавном праву, заштити мањинских акционара, обавезној понуди и правичној цени, информацијама у вези са понудом, дозвољеном времену за прихват понуде, правила о јавности, односно објављивању, положају органа друштва коме је учињена понуда, исплата мањинских власника, односно право на откуп хартија од вредности од стране понуђача, као и правила о процедури.

Као прва европска форма друштва појавила се **Европска економска интересна групација**, чији је циљ олакшавање и развијање прекограничне економске активности својих чланова, који, притом, нису супституисани самом Групацијом.¹³⁾ Ова Групација није постигла нарочити успех, и у пракси је коришћена само ради повезивања појединих слободних професија (пример представљају групације адвоката).

За разлику од слабе искоришћености Европске економске интересне групације, стварање друге форме европског друштва, тзв. **Европске компаније (SE)** представља много већи успех, остварен недавно после дугогодишњих напора у овој области.¹⁴⁾ Разлог доношења Уредбе о Европској компанији налази се у потреби омогућавања прекограничних реорганизовања акционарских друштава уз поштовање правила о конкуренцији која су успостављена на комунитарном нивоу. Уредба о Европској компанији садржи одређени број правила која се директно примењују на ово друштво. Осим тога, у одређеним питањима Уредба упућује на национална права земаља-чланица, где разлике у националним регулативама имају посебан значај и отварају могућност различитих модификација основног облика Европске компаније. Уредба је ограничена на питања статусног компанијског права, а сва друга питања, нарочито опорезивање, конкуренција, интелектуална својина или инсолвентност регулишу се правилима националних права, односно другим одредбама комунитарног права која регулишу ова питања директно. Врло значајно питање учествовања радника у управљању у Европској компанији регулисано је посебном пратећом Директивом уз ову Уредбу. До формирања SE долази на неколико начина: спајањем акционарских друштава, стварањем SE у виду холдинга од стране акционарских или друштава са ограниченом одговорношћу, формирањем зависног друштва куповином акција, трансформисањем акционарског друштва у SE. За сваку од ових операција предвиђени су одређени услови, пре свега прекогранични карактер који омогућава стварање SE, а извођење сваког од облика стварања SE детаљно је регулисано Уредбом. Уредба такође регулише оснивачки капитал, оснивачке акте и статут, као и питање седишта SE. За даљи

13. Concl Regulation (EEC) No 2137/85 of 25 July 1985 on the European Economic Interest Grouping (EEIG), OJ L 199, 31.07.1985.

14. Council Regulation (EC) No 2157/2001 of 8 October 2001 on the Statute for a European company (SE), OJ L 294 of 10.11.2001.

развој комунитарног права значајно је да Уредба предвиђа да се регистровано седиште SE може под одређеним условима преместити у другу земљу-чланицу без престанка SE, односно стварања нове правне личности. Оваква регулатива биће нарочито значајна у уређењу питања прекограничне промене седишта друштва које још увек није регулисано, иако у последње време Комисија ЕУ интензивно ради на овом питању. О томе ће доцније бити нешто више речи. SE је регулисано следећим правним изворима: Уредбом о SE, у питањима у којима то Уредба изричито предвиђа одредбама Статута, у питањима која нису регулисана Уредбом или уколико су делимично регулисана примењују се одредбе националних права којима се спроводе мере усвојене у оквиру ЕУ а односе се на SE, као и одредбе земаља чланица које би се примењивале на акционарска друштва која су формирана у складу са правом земље чланице у којој SE има своје регистровано седиште, а затим одредбе њеног статута, исто као и за акционарска друштва која су основана у складу са правом земље-чланице у којој SE има своје регистровано седиште. Уредба детаљно регулише име, регистравање и објављивање података везаних за SE, а када је у питању начин оснивања SE напред су наведени могући начини оснивања, које Уредба детаљно разрађује. Значајно питање структуре органа SE решено је компромисно у односу на велике и непомирљиве разлике у националним правима земаља-чланица, па Уредба регулише могућност двојаког типа структуре органа. SE ће имати следећу структуру: генералну скупштину акционара и надзорни орган и орган управљања (систем управљања путем два органа – *two-tier system*) или административни орган (систем управљања путем једног органа – *one-tier system*) зависно од форме која је усвојена статутом. Уредба о SE још регулише и питање годишњих и консолидованих рачуна, престанка, ликвидације, инсолвентности и престанка плаћања, а садржи и додатне, транзитне и завршне одредбе. Директива о положају запослених донета је уз Уредбу о Статуту SE и њен циљ је обезбеђивање социјалних циљева, нарочито везаних за учешће запослених, којима се обезбеђује да стварање SE не доведе до нестанка или промене положаја запослених, везано за њихово управљање, у друштвима која учествују у стварању SE.¹⁵⁾ Основна идеја од које се кренуло у дефинисању одредби Директиве су, пре свега, обавеза информисања и евентуалног консултовања у сваком случају стварања SE. Поред тога, правило је да у случају постојању права учешћа у оквиру једне или више друштва која учествују у стварању SE та права треба да буду очувана и пренета на SE, уколико саме стране које учествују у овом поступку не одреде другачије. Уопште је нарочито истакнут принцип очувања већ стечених права и примене таквог стања на SE. Такође је промовисан нарочито принцип постизања договора међу заинтересованим странама, односно евентуалном применом супсидијарних правила.

Након усвајања Уредбе о Европској компанији дошло је до усвајања још једне специфичне европске форме друштва у виду **Европске задруге**.¹⁶⁾ Задруга се мо-

15. Council Directive 2001/86/EC of 8 October 2001 supplementing the Statute for a European company with regard to the involvement of employees, OJ L 294 of 10.11.2001.

же основати на територији Заједнице у форми Европске задруге (SCE) под условима и на начин прописан Уредбом. Циљ SCE је задовољење потреба њених чланова и/или развој њихових економских и друштвених активности, нарочито путем закључивања споразума са њима о набавци добара или услуга или извршењу послова који спадају у њену делатност. Циљ SCE такође може бити и задовољење потреба њених чланова путем подстицања њиховог учешћа у економским активностима у оквиру једне или више SCE или националних задруга. Уредба је предвидела правила о минималном оснивачком капиталу и капиталу SCE, статуту, регистрованом седишту и његовој промени. SCE је регулисано следећим правним изворима: Уредбом о SCE; у питањима у којима Уредба то изричито предвиђа, одредбама Статута; у питањима која нису регулисана Уредбом или уколико су делимично регулисана примењују се одредбе националних права којима се спроводе мере усвојене у оквиру ЕУ а односе се посебно на SCE; одредбе земаља чланица које би се примењивале на задруге које су формиране у складу са правом земље чланице у којој SCE има своје регистровано седиште; одредбе њеног статута, исто као и за задруге које су основане у складу са правом земље-чланице у којој SCE има своје регистровано седиште. Уредба предвиђа регистровање и објављивање података о SCE, као и стицање чланства. Као начине оснивања Уредба предвиђа оснивање од стране 5 или више физичких лица, од стране 5 или више физичких или правних лица, од стране правних лица, спајање задруга или трансформацију задруге, под одређеним условима. Када је реч о структури SCE Уредба је предвидела правила према којима органи SCE подразумевају генералну скупштину и или надзорни орган и орган управљања (систем управљања путем два органа – *two-tier system*) или административни орган (систем управљања путем једног органа – *one-tier system*) зависно од форме која је усвојена статутом. Уредба још регулише и расподелу профита и финансијске рачуне, престанак, ликвидацију, инсолвентност и престанак плаћања SCE, као и закључне, додатне и транзитне одредбе. Пратећа Директива о положају радника је сачињена по угледу на Директиву о положају радника у Европској компанији.

Предлози нових аката у области компанијског права ЕУ

У оквиру модернизације компанијског права ЕУ и доношења нових прописа у последње време учињено је много. Јак допринос у развоју компанијског права у последњих пар година дат је постизањем политичког консензуса око стварања Европске компаније, којом се посредно регулишу и нека вечито спорна питања компанијског права ЕУ, као што су прекогранична спајања, односно фузије, као и

16. Council Regulation (EC) No 1435/2003 of 22 July 2003 on the Statute for a European Cooperative Society (SCE), OJ L 207 of 18.08.2003. Поред овог акта донета је и пратећа Директива о положају запослених у Европској задрузи: Council Directive 2003/72/EC of 22 July 2003 supplementing the Statute for a European Cooperative Society with regard to the involvement of employees, OJ L 207 of 18.8.2003.

прекогранична промена седишта друштва из једне земље-чланице ЕУ у другу. У вези са тим је након усвајања Уредбе о Европској компанији дошло до напретка и у овим питањима, те је резултат данас изузетно значајан и огледа се у новом предлогу Директиве о прекограничним фузијама акционарских друштава и наговештају предлога Директиве о прекограничној промени седишта акционарских друштава из једне земље чланице ЕУ у другу.

Када је реч о **предлогу Директиве о прекограничним фузијама акционарских друштава**, њен циљ је пре свега одређивање меродавног права у случају прекограничне фузије за свако од друштава које учествује у овом поступку.¹⁷⁾ Усвојено је опште правило према коме свако друштво остаје у надлежности свог националног права о националним фузијама, осим када разлози везани за прекогранични карактер ове операције не говоре у прилог неког другог решења. Осим тога, опште је правило да сва питања која су везана за процедуру фузије, пре него што она буде спроведена, спадају у надлежност одговарајућих националних органа у свакој од земаља-чланица. Заштита интереса поверилаца, ималаца других хартија од вредности, мањинских акционара, запослених и других лица сваког од друштава се стога штити тим меродавним националним правом. Оног тренутка када се створи нови ентитет процесом фузије, он постаје у потпуности подвргнут под национално право само једне земље, а то је право оне земље у којој је новоосновано друштво, односно друштво које је преузело друго друштво. Циљ оваквог регулисања налази се у интересу што већег приближавања поступка прекограничних са националним фузијама. Правила која се тичу праћења поступка легалности прекограничне фузије су у великом делу заснована на принципима и методама који се примењују на Европску компанију. Нови предлог Директиве регулише и питање запослених, нарочито њиховог учествовања у управљању у случају прекограничне фузије, као и судбине таквог положаја након извршеног поступка фузије. У основи је прихваћено начело заштите стечених права. Опште правило одређује да се питање учествовања радника у управљању регулише према меродавном праву оне земље у којој постоји друштво настало поступком фузије. Уколико барем у неком од друштава која учествују у поступку прекограничне фузије постоји учествовање радника у управљању, а друштво које настане овим поступком има своје стварно седиште у земљи која не примењује правило о учествовању радника у управљању, долази обавезно до преговора о систему учествовања радника у управљању.

Поред прекограничних фузија, у пракси европских земаља нарочито се често јавља потреба за могућношћу прекограничне промене регистрованог седишта из једне земље у другу, без престанка друштва. У складу са тим је у току израда **предлога Четрнаесте Директиве о прекограничној промени регистрованог седишта друштва капитала**.¹⁸⁾ Потреба за радом на овој Директиви нарочито се јавила након доношења неколико одлука пред Европским судом правде, које се непосредно

17. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on cross-border mergers of companies with share capital [COM(2003) 703], документ још увек није објављен у Службеном гласилу.

односе на ова питања, и која су у научној јавности изазвала изузетно велики публицитет. То се односи, пре свега, на одлуку у случају Centros, а затим и друге одлуке које су следиле ову и временски, али нарочито потврђујући и разрађујући ставове заузете овом пресудом.¹⁹⁾ Овим пресудама се у основи потврђује право на настањивање, које између осталог значи и могућност промене стварног седишта без престанка друштва. Са друге стране, за промену регистрованог седишта уз услов да друштво не престаје да постоји, већ наставља са свим ранијим правима и обавезама, али регулисано неким другим меродавним правом, неопходна је одговарајућа регулатива која још увек не постоји.²⁰⁾

Закључак

После дугог периода застоја у области компанијског права у неколико последњих година дошло је до изузетног помака у овој области. Наиме, од усвајања политичког решења којим су се земље-чланице договориле око правила која ће регулисати Европску компанију као највећи камен спотицања у овој, за комунитарни систем, изузетно значајној материји, дошло је до брзог разрешења многих питања. Када је решено питање Европске компаније, нарочито питање учествовања радника у управљању у овој европској форми друштва, отворен је пут и за многа друга решења. То се односи пре свега на прекограничне фузије и прекограничну промену регистрованог седишта друштва из једне земље у другу, питања која су већ делимично регулисана самом Уредбом о Европској компанији, додуше само у погледу ове форме друштва, али та правила дефинитивно ће послужити као узор за универзално решење наведених питања. Поред наведених проблема, који имају изглед да ускоро буду решени, на дневни ред дошле су и прве директиве донете у области компанијског права, те се приступило њиховој модернизацији. То и не чуди, када се узме у обзир да је Прва директива, недавно измењена, донета још далеке 1968. године. Сличне измене и иновације предвиђене су и за Другу директиву компанијског права. Не треба заборавити изузетан значај Директиве о понуди о преузимању, која је дуго година била изузетно осетљиво и спорно питање, о коме земље-чланице нису могле да постигну ни минимум компромиса.

На дневном реду Комисије Европске уније налазе се и друга питања која поред наведених имају приоритет у регулисању. Ради се, пре свега, о управљању друштвима и структури органа акционарских друштава, питањима одређивања

18. Више о овоме види интернет сајт: http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/company/seat-transfer/2004-consult_en.htm, од 30.3.2005.

19. Види пресуду у случају Centros (*Centros Ltd v Erhvervs- og Selskabsstyrelsen* (Case C-212/97)), као и следеће пресуде: *Überseering BV* (Case C-208/00), *Holto Ltd* (Case C-447/00), *HSB-Wohnbau GmbH* (Case C-86/00), *Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam v Inspire Art Ltd.* (Case C-167/01).

20. Више о одредбама које би предлог Директиве требало да садржи види наведени интернет извор.

накнаде за рад директора, као и њихове независности, одговорности чланова управе, као и већој заштити права акционара. Сва ова питања имају све више изгледа да буду решена, имајући у виду позитивни тренд који је узео маха последњих година и чини се да без изузетка уклања све препреке, недоумице и дугогодишња не-слагања.

**M.J.S. Tatjana Jevremović-Petrović,
Research Fellow, Institute of International Policy
and Economy, Belgrade**

NEW LEGISLATURE IN THE EU COMPANY LAW

Summary

This work deals with new legislature in the EU company law. In particular, the changes effect the First and Second Company Law Directive. Additionally, focus was also on the recently adopted Directive on Takeover bids whose previous Proposal was unsuccessful. The most significant new legislation in the EU Company Law represents the adoption of the Statute for a European company that not only allows the creation of a new form of legal entity that is a European company, that was the issue since the very beginning of the Community, but also provides a basis for the resolution of other contentuous issues such as cross-border mergers of companies and cross-border transfer of the registered office from one Member State to another.

Key words: *EU company law, European company, Directive on Takeover bids, Proposal for a Directive on cross-border mergers of companies , cross-border transfer of the registered office.*